

Poslovno poročilo Pokrajinskega arhiva Maribor za leto 2022

Naziv: **Pokrajinski arhiv Maribor**

Naslov (sedež): Glavni trg 7, 2000 Maribor

Telefoni, mobilni telefon: 02/2285-017, 041/337-993

Elektronska pošta: nina.gostencnik@pokarh-mb.si

Spletna stran: www.pokarh-mb.si

Dislocirane enote arhiva:

Enota za koroško območje, Čečovje 12a, 2390 Ravne na Koroškem, tel.: (05)99-42-943

Enota za Prekmurje, Cvetkova ulica 1, 9000 Murska Sobota, tel.: (02)228-5000,

Odgovorna oseba in funkcija: mag. Nina Gostenčnik, direktorica

Datum: 14.2.2023

Podpis odgovorne osebe in žig:

Vseбина

I.	I. Splošni podatki.....	2
	1. Ustanovitev in razvoj zavoda.....	2
	2. Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo področje dela zavoda	3
	3. Organi zavoda	3
	4. Opis dejavnosti PAM.....	4
	5. Fondi in zbirke arhivskega gradiva	5
	6. Prostori in oprema.....	6
	7. Število zaposlenih	7
	8. Analiza kadrovanja in kadrovska politika	7
	9. Delovni čas	8
II.	II. Posebni del	9
	1. Temeljni strateški cilji.....	9
	2. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev	11
	3. Sredstva za izvedbo programa	19
	4. Nedopustne ali nepričakovane posledice pri izvajanju programa dela.....	20
	5. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let	20
	6. Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, kot jih je predpisalo pristojno ministrstvo	20
	7. Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora	20
	8. Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi.....	21
	9. Ocena učinkov poslovanja Pokrajinskega arhiva Maribor na druga področja.....	21
	10. Poročilo o porabi sredstev za investicijsko vzdrževanje, tekoče vzdrževanje in nakup opreme	21

Letno poročilo so pripravili:

- poslovno poročilo: mag. Nina Gostenčnik in Darinka Arčnik na podlagi letnih poročil dr. Miroslava Novaka, dr. Vinka Skitka, mag. Jureta Mačka, mag. Boštjana Zajška, Leopolda Mikca Avberška, Suzane Čeh, Mojce Horvat, Simone Velunšek, Gordane Šovegeš Lipovšek, Mojce Kosi, Špele Valadžija, Sabine Lešnik, Lučke Mlinarič, Jožice Bajgot, Jožeta Rozmana in Eda Harba;
- računovodsko poročilo je pripravila Jasna Dover.

I. Splošni podatki

1. Ustanovitev in razvoj zavoda

Pokrajinski arhiv Maribor ima zelo bogato zgodovino in je vpleten v lokalno (mariborsko) in širše (nad)regionalno okolje S in SV Slovenije. Ustanovljen je bil leta 1933 s sprejetjem poslovnika Banovinskega arhiva Maribor z dne 20. 4. 1933. V letih 1945 do 1952 je bil arhiv zgolj delovna enota, ki je začasno delovala v sklopu Pokrajinskega muzeja Maribor, zato ni imel samostojnega pravnega statusa. Mestni ljudski odbor je arhiv iz pokrajinskega muzeja izločil 1. 1. 1952. Republiški svet za kulturo je z odločbo določil mariborskemu arhivu naziv Državni arhiv Slovenije – podružnica Maribor. Mestni svet mesta Maribor je 16. 2. 1966 z odločbo ustanovil Pokrajinski arhiv Maribor. S sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor (Ur. l. RS, št. 17/1998) je leta 1998 postala ustanoviteljica arhiva Republika Slovenija. S sklepom o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor (Ur. l. RS, št. 67/2003, 4/2009, 37/2016 in 23/2017) je Vlada Republike Slovenije uskladila delovanje arhiva z določbami Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS, št. 77/2007, 56/2008, 4/2010, 20/2011 in 111/2013).

V svoji skoraj 90-letni tradiciji je arhiv vedno izpolnjeval svoje naloge vestno in strokovno, ob tem pa ne le znatno prispeval k razvoju arhivske stroke in znanosti, ampak je tudi proaktivno sledil novostim na področju informatizacije arhivov in arhivske dejavnosti. Z arhivsko kulturno dediščino, s katero upravlja in jo varuje, predstavlja neprecenljivo zakladnico spomina za najrazličnejše znanstvene discipline, raziskovalne organizacije in posameznike tako iz Slovenije kot tujine. Hkrati pa je arhiv izjemno pomembna javna institucija, čigar arhivsko gradivo njegovim uporabnikom služi kot neprecenljiv pravni vir v upravnih in sodnih postopkih.

Pokrajinski arhiv Maribor je samostojna arhivska institucija, ki v skladu s slovensko arhivsko zakonodajo in sorodnimi pravnimi predpisi s področja varstva kulturne dediščine zagotavlja trajno in celovito izvajanje varstva arhivske kulturne dediščine. Svojo dejavnost izvaja na področju upravnih enot Dravograd, Gornja Radgona, Lenart, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Slovenska Bistrica, Maribor, Pesnica in Ruše.

Pokrajinski arhiv Maribor na podlagi Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA) (Ur. l. RS, št. 30/2006 in 51/2014), Uredbe o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Ur. l. RS, št. 86/2006) ter drugih veljavnih podzakonskih aktov opravlja strokovne in upravne naloge varstva arhivskega gradiva. Strokovne naloge se nanašajo na javno arhivsko in dokumentarno gradivo, ki je nastalo oz. nastaja pri ustvarjalcih, ki so v teritorialni pristojnosti arhiva.

Pokrajinski arhiv Maribor uporabnikom posreduje gradivo v pravne in raziskovalne namene, izobražuje uslužbence javnopravnih oseb, ki delajo z dokumentarnim gradivom, in druge zainteresirane predstavnike zasebnih pravnih oseb, svetuje in posreduje gradivo uporabnikom, pripravlja občasne tematske razstave ter organizira pedagoške delavnice oz. vodenje po arhivu s predstavitvami arhivskega gradiva. V arhivu se v skladu z Zakonom opravljajo strokovne naloge s področja varstva javnega in zasebnega arhivskega gradiva, ki se nanašajo na evidentiranje, zbiranje, valorizacijo, strokovno obdelavo, izdelavo pripomočkov za raziskovanje, vodenje evidenc, uporabo arhivskega gradiva, znanstvenoraziskovalno delo, informatizacijo, materialno varovanje, restavratorstvo, konservacijo in reproduciranje arhivskega gradiva ter druge naloge varstva arhivskega gradiva, za katere je pristojen arhiv.

2. Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo področje dela zavoda

- Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Ur. l. RS, št. 30/06, št. 51/14)
- Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Uradni list RS, št. 86/2006, št. 42/17)
- Zakon o arhivskem gradivu, ki vsebuje osebne podatke o zdravljenju pacienta (Uradni list RS, št. 85/16)
- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg)
- Zakon o zavodih (Ur. l. RS, št. 12/91, 17/91, 5/92, 13/93, 66/93, 45/94, 8/96, 31/00, 36/00, 127/06)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur. l. RS, št. 77/07, 56/08, 4/10, 20/11 in 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18)
- Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Pokrajinski arhiv Maribor (Ur. l. RS, št. 67/03 in 4/09, 37/16, 23/17)
- Pravilnik o strokovni usposobljenosti za delo z dokumentarnim gradivom (Ur. l. RS, št. 66/16)
- Pravilnik za valorizacijo oseb zasebnega prava (Ur. l. RS, št. 66/2016)
- Pravilnik o delu medarhivskih delovnih skupin (Ur. l. RS, št. 66/2016)
- Pravilnik o strokovnih izpitih in pridobivanju strokovnih nazivov na področju varstva arhivskega gradiva (Ur. l. RS, št. 33/2017)
- Pravilnik o določitvi nadomestila stroškov uporabe, konserviranja in restavriranja arhivskega gradiva in hrambe zasebnega arhivskega gradiva v arhivih, ki opravljajo arhivsko javno službo (Ur. l. RS, št. 75/2017)
- Nacionalni program za kulturo 2014–2017
- Strategija Projekt e-ARH.si
- Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS in 81/19)
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (Ur. list RS, št. 94/2007)
- Splošna uredba EU o varstvu podatkov (GDPR)
- Drugi podzakonski akti, pravilniki

3. Organi zavoda

Organi zavoda so:

- direktor,
- svet,
- strokovni svet.

Direktor zastopa, predstavlja in vodi poslovanje zavoda ter odgovarja za strokovnost in zakonitost dela zavoda. Organizira delo arhiva, sprejema strateški načrt, program dela, kadrovski načrt, finančni načrt, načrt nabav osnovnih sredstev in investicijskega vzdrževanja ter druge akte v zvezi z delovanjem arhiva. Ustanovitelju in svetu poroča o zadevah, ki pomembno vplivajo na delovanje arhiva, pripravlja letna poročila, v imenu arhiva sklepa delovna razmerja z delavci arhiva, razporeja delavce, odloča o prenehanju delovnih razmerij in izvaja druge pristojnosti s področja delovnih razmerij, izdaja posamične akte ter imenuje komisije, delovne skupine ali telesa za proučitev določenih vprašanj, obvešča javnost o delu arhiva in opravlja druge naloge, ki jih določajo veljavni predpisi, splošni akti arhiva in sklep o ustanovitvi zavoda.

Svet zavoda ima tri člane – dva predstavnika ustanovitelja, ki ga je imenovala Vlada Republike Slovenije (dr. Slavica Tovšak in dr. Darko Friš), in predstavnika delavcev, ki so ga izvolili delavci arhiva (Gordana Šovegeš Lipovšek).

Svet zavoda nadzira zakonitost dela in poslovanja arhiva, spremlja, analizira in ocenjuje delovanje arhiva, predlaga ustanovitelju revizijo poslovanja, ocenjuje delo direktorja, daje soglasje k strateškemu načrtu, programu dela, finančnemu načrtu, sistemizaciji delovnih mest, organizaciji dela, kadrovskemu načrtu, načrtu nabav in nadzira njihovo delovanje. Svet potrjuje letno poročilo arhiva, sklepa pogodbo o zaposlitvi z direktorjem po predhodnem soglasju ministra, spremlja in ocenjuje delovanje arhiva in politiko njegovega

ustanovitelja, ugotavlja ustreznost strateškega načrta in programa dela, obravnava vprašanja s področja strokovnega dela arhiva in daje direktorju mnenja, predloge in pobude za reševanje teh vprašanj, daje predhodno mnenje ministru k imenovanju in razrešitvi direktorja arhiva ter opravlja druge naloge v skladu z veljavnimi predpisi in sklepom o ustanovitvi.

Strokovni svet zavoda ima tri člane – predstavnika Arhivskega društva Slovenije (Katja Zupanič), predstavnika Pedagoške fakultete v Mariboru (dr. Darko Friš) in predstavnika delavcev, ki so ga izvolili delavci arhiva (mag. Jure Maček).

Strokovni svet spremlja in ocenjuje delovanje arhiva in politiko njegovega ustanovitelja, ugotavlja ustreznost strateškega načrta in programa dela glede na namen, zaradi katerega je arhiv ustanovljen, obravnava vprašanja s področja strokovnega dela arhiva in daje direktorju mnenja, predloge in pobude za reševanje teh vprašanj, daje predhodno mnenje ustanovitelju k imenovanju in razrešitvi direktorja arhiva, daje druge pobude in predloge v zvezi z delovanjem arhiva ter opravlja druge naloge v skladu z veljavnimi predpisi in sklepom o ustanovitvi zavoda.

4. Opis dejavnosti

Zakonska podlaga delovanja arhiva so Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA; Uradni list RS, št. 30/06; 23.3.2006 in Uradni list RS, št. 51/14; 7. 7. 2014), Zakon o arhivskem gradivu, ki vsebuje osebne podatke o zdravljenju pacienta (Uradni list RS, št. 85/16; 28. 12. 2016), in Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Uradni list RS, št. 42/17; 4. 8. 2017).

Pokrajinski arhiv Maribor opravlja v okviru svoje javne službe naslednje naloge:

- vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopravnih osebah, priprava pisnih navodil za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva, dajanje pojasnil v zvezi z dolžnostmi javnopravnih oseb glede dokumentarnega in arhivskega gradiva, izvajanje strokovnega nadzora in usposabljanje uslužbencev javnopravnih oseb, ki upravljajo z dokumentarnim gradivom, in delavcev ponudnikov storitev, ki opravljajo dela zajema, hrambe gradiva v digitalni obliki in spremljevalnih storitev,
- priprava dodatnih pisnih strokovno tehničnih navodil iz 40. člena tega zakona javnopravnim osebam za odbiranje in izročanje arhivskega gradiva v digitalni obliki,
- evidentiranje in razglašanje zasebnega arhivskega gradiva pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb ter izvajanje strokovnega nadzora nad njimi,
- sodelovanje z lastniki zasebnega arhivskega gradiva, strokovno svetovanje,
- pridobivanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva,
- strokovno obdelovanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva, ki je v arhivih, izdelovanje popisov, inventarjev, vodnikov in drugih pripomočkov za uporabo arhivskega gradiva in njihovo objavljanje ter objavljanje arhivskih virov,
- vrednotenje javnega dokumentarnega gradiva v arhivih, izločanje nepotrebnega dokumentarnega gradiva in odbiranje arhivskega gradiva v arhivih ob strokovni obdelavi arhivskih fondov in zbirk,
- hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva,
- vodenje evidenc javnega in zasebnega arhivskega gradiva,
- evidentiranje arhivskega gradiva, ki je v zamejstvu in po svetu ter se nanaša na Slovenijo in Slovence, dopolnjevanje lastnega gradiva z reprodukcijami tega gradiva ter izdelovanje vodnikov in drugih pripomočkov o arhivskem gradivu,
- dajanje arhivskega gradiva v uporabo, izdajanje prepisov oziroma kopij dokumentov ter potrdil na podlagi dokumentov,
- posredovanje kulturnih vrednot v zvezi z arhivskim gradivom,
- opravljanje raziskovalnih nalog na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved, povezanih z arhivskim gradivom,
- druge strokovne in upravne naloge.

Dejavnost arhiva se izvaja v splošni in strokovni službi.

Strokovna služba se izvaja v naslednjih oddelkih: oddelek za starejše gradivo, oddelek za gradivo uprave, oddelek za gradivo pravosodja, oddelek za vzgojo in izobraževanje, oddelek za gradivo zdravstva, sociale in kulture, oddelek za gradivo gospodarstva, oddelek za članske organizacije in oddelek za zasebno gradivo,

oddelek za fototeko ter oddelek za informatiko. Vzpostavljeni sta čitalnica in pisarna za izdajo dokumentov v upravne in poslovne namene.

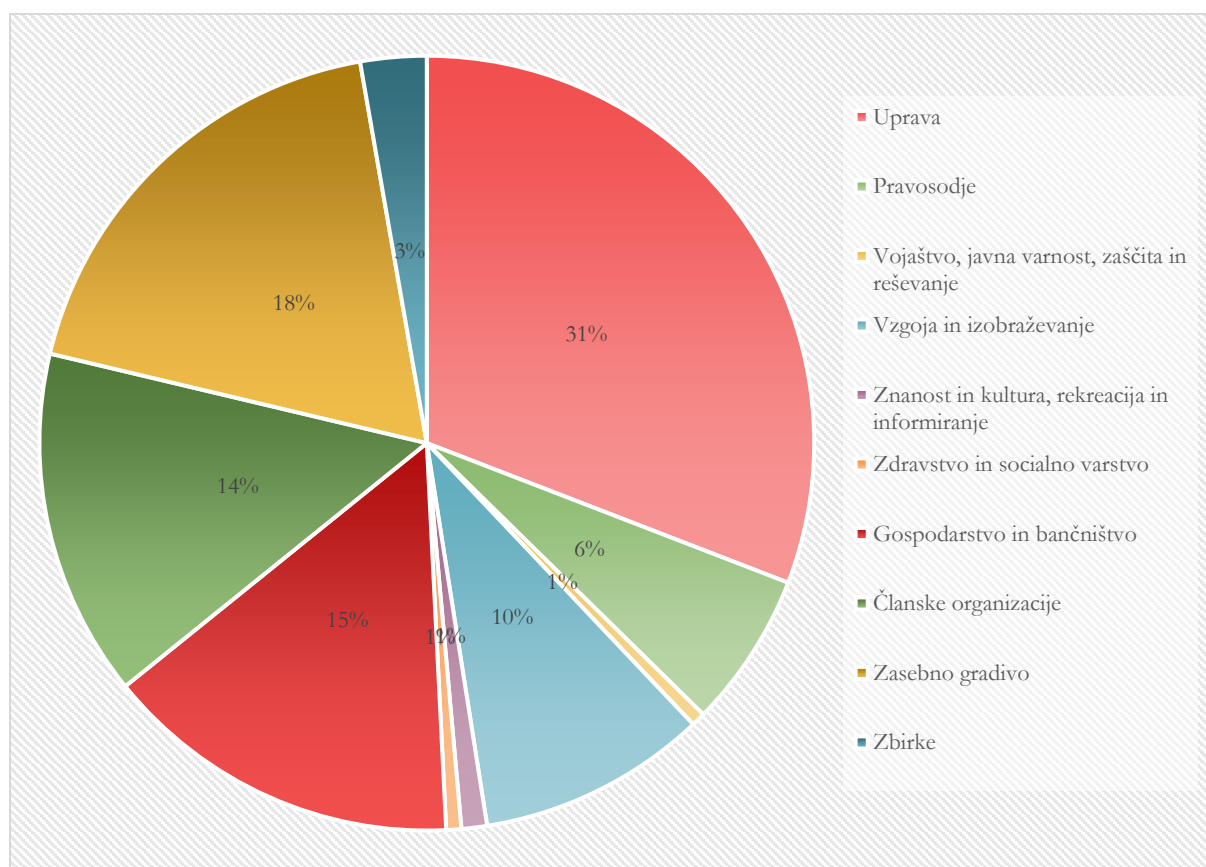
Svojo dejavnost Pokrajinski arhiv Maribor opravlja na sedežu zavoda v Mariboru in v dveh enotah:

- v Enoti za Koroško območje v Ravnah na Koroškem ter
- v Enoti za Prekmurje v Murski Soboti.

5. Fondi in zbirke arhivskega gradiva

Stanje fondov in zbirk iz evidence fondov na dan 31. 12. 2022 – Pokrajinski arhiv Maribor hrani **2066 fondov in zbirk oziroma 17.092,7 tekočih metrov gradiva.**

Področje	št. fondov
Uprava	638
Pravosodje	134
Vojaštvo, javna varnost, zaščita in reševanje	12
Vzgoja in izobraževanje	198
Znanost in kultura, rekreacija in informiranje	22
Zdravstvo in socialno varstvo	13
Gospodarstvo in bančništvo	310
Članske organizacije	300
Zasebno gradivo	383
Zbirke	56
Skupaj:	2066

6. Prostori in oprema

Med osnovnimi nalogami, ki jih nalaga Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih, je dokončna zagotovitev materialnega varstva za prevzeto gradivo. Pokrajinski arhiv Maribor trenutno hrani arhivsko gradivo v skladiščih na treh lokacijah (Glavni trg 7 – 4 skladišča, skladišče Enote za Koroško in najeto skladišče v Melju). Skladišča ustrezajo minimalnim zahtevam za hrambo arhivskega gradiva, pod pogojem, da se mikroklimatske razmere redno nadzorujejo in skladišča redno vzdržujejo.

V prostorih sedeža arhiva na Glavnem trgu 7 in v Enoti za Koroško so arhivska skladišča primerno vzdrževana. V preteklih letih so bila opravljena mnoga investicijska vzdrževalna dela, ki pogoje v skladiščih ohranjajo primerne za hrambo arhivskega gradiva. Zaradi starosti stavb in dejstva, da sedanji prostori niso namensko grajeni oz. namenjeni hrambi arhivskega gradiva, je potrebno tudi v prihodnje primerno vzdrževati skladišča in ohranjati stanje, ki je primerno za hrambo arhivskega gradiva. Investicijska sredstva se bodo tako namenjala vzdrževanju obstoječega stanja, dokler se za prostorsko problematiko Pokrajinskega arhiva Maribor ne bo našla primernejša rešitev.

Z najemom skladiščnih prostorov v Melju v Mariboru je Pokrajinski arhiv Maribor rešil problematiko neustreznega arhivskega skladišča na Jadranski cesti v Mariboru in začasno rešil prenapoljenost arhivskih skladišč. Pokrajinski arhiv Maribor je namreč zaradi prenapoljenosti ustavil prevzemanje arhivskega gradiva od ustvarjalcev. Vendar pa projekcije za prevzemanje arhivskega gradiva, ki so bile izdelane že leta 2007, kažejo, da bi potrebovali še bistveno več prostih kapacitet. V novo najeto skladišče v Melju je bilo preseljeno arhivsko gradivo iz skladišča na Jadranski cesti in ga zapolnilo do 80 %. Trenutno je v tem skladišču prostora še za okoli 1,5 tekočega kilometra gradiva. **Novo najeto skladišče tako omogoča le nujne prevzeme arhivskega gradiva.** V sodelovanju z Ministrstvom za kulturo Pokrajinski arhiv Maribor išče primerno lokacijo za izgradnjo namenske arhivske stavbe v Mariboru. Novogradnja z zadostnimi prostorskimi kapacitetami in funkcionalnimi prostori bi dvignila nivo varovanja arhivskega gradiva na območju, ki ga pokriva Pokrajinski arhiv Maribor, z združitvijo skladišč na enem mestu pa pomembno vplivala tudi na učinkovitost delovnih procesov v zavodu. Prav slednje je pomembno za zagotavljanje pravočasnega odziva mariborske arhivske službe, ki v zadnjih letih (zaradi sprememb Gradbenega zakona leta 2018) beleži 30-odstoten porast zahtevkov za izdajo kopij gradbenih zadev, ki so običajno zelo nujne. Raztresenost arhivskega gradiva na več lokacij te postopke bistveno podaljšuje.

Problem s prostorom nastaja tudi v Enoti za Koroško na Ravnah na Koroškem, kjer je v arhivskih depojih le še za 200 tm prostora za nove prevzeme arhivskega gradiva. Od leta 2018, torej od zaposlitve arhivista za koroško območje, so se aktivnosti pri delu z javnopravnimi osebami na tem območju občutno povečale in posledično tako prihaja do prevzemov arhivskega gradiva, ki se pri ustvarjalcih nahaja že veliko več kot zakonsko določenih 30 let. Po zadnjih izračunih bi morali od ustvarjalcev v naslednjih petih letih prevzeti okoli 1,6 tekočega kilometra gradiva. Potrebe po arhivskih depojih v enoti Pokrajinskega arhiva Maribor na Ravnah so zelo velike in je potrebno pristopiti k iskanju dolgoročne rešitve – novih prostorov za hrambo arhivskega gradiva za koroško območje.

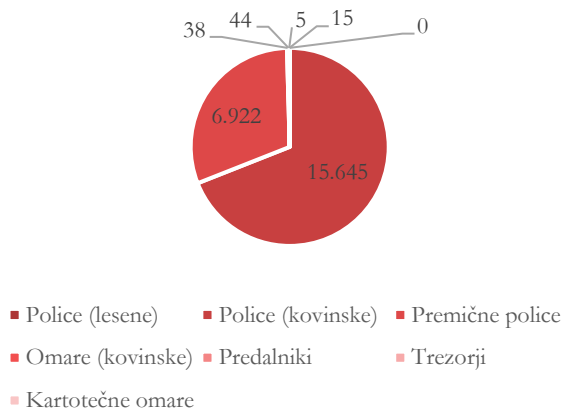
Vlada Republike Slovenije je na 97. seji 14. oktobra 2021 sprejela sklep, da se projekt 3340-21-0119 Adaptacija stavbe nekdanjega Muralista v Murski Soboti za potrebe Enote za Prekmurje Pokrajinskega arhiva Maribor uvrsti v Načrt razvojnih programov 2021–2024. Tako so bili izpolnjeni vsi pogoji za adaptacijo obstoječe stavbe in vzpostavitev arhivske službe na območju Prekmurja. V decembru 2021 je bil izbran izvajalec vodenja investicije in supervizorja (zastopanje investitorja, izvedba javnega razpisa za izvajalca del, koordinacija, izvajanje nadzora nad vsemi izvajalci na gradbišču). Januarja 2022 je bil objavljen javni razpis za izbiro izvajalca del, ki so se začela v mesecu juniju 2022 in potekajo po zastavljenem terminskem načrtu.

Ob prostorski problematiki je nujno poudariti, da prostora za nove prevzeme arhivskega gradiva od javnopravnih oseb kritično primanjkuje. V prihodnosti bo Pokrajinski arhiv Maribor lahko opravil le zares nujne prevzeme – torej prevzeme arhivskega gradiva, ki je pri ustvarjalcu ogroženo. Poudariti pa je potrebno tudi dejstvo, da nekatere javnopravne osebe pri sebi hranijo gradivo, ki je starejše od za prevzem zakonsko določenih 30 let. Ob prostorski stiski pri ustvarjalcih prihaja tudi do pritiskov na pristojni arhiv za prevzem tega gradiva, kakor to določa zakon.

Vrsta arhivske opreme

Vrsta opreme	Kapaciteta (v tm) oziroma število kosov
Police (lesene)	0
Police (kovinske)	15.645
Premične police	6.922
Omare (kovinske)	38
Predalniki	44
Trezorji	5
Kartotečne omare	15

Kapaciteta (v tm) oziroma število kosov

7. Število zaposlenih

Pokrajinski arhiv Maribor je imel na dan 31. 12. 2022 20 redno zaposlenih delavcev, od tega 17 strokovnih delavcev.

8. Analiza kadrovanja in kadrovska politika

Pokrajinski arhiv Maribor je leta 2013 zaradi 10-odstotnega zmanjšanja sredstev za plače (odločba financerja MIZKŠ št. 62500-7/2012-5 z dne 14. 1. 2013) izgubil 3 delovna mesta oziroma tri zaposlene delavce (2 arhivista in 1 arhivskega tehnika). Izguba kar dveh strokovnih delavcev je pomenila, da je bilo potrebno opravljanje strokovnega nadzora nad ustvarjalci, vrednotenje arhivskega gradiva in ostale strokovne naloge porazdeliti med preostale zaposlene, kar je posledično vplivalo na manjše število strokovnih nadzorov oz. omejitev le-teh na najnujnejše. Izguba arhivskega tehnika je pomenila bistveno večjo obremenitev preostalih (dveh) arhivskih tehnikov, ki morata manipulirati s kar okoli 17 tekočimi kilometri arhivskega gradiva.

V letu 2018 je Pokrajinski arhiv Maribor pridobil eno zaposlitev arhivista, ki je zapolnil delovno mesto v Enoti za Koroško območje. Kadrovska razlika od leta 2013 je tako še vedno en arhivist in en arhivski tehnik.

Pokrajinski arhiv Maribor hrani okoli 17.000 tekočih metrov gradiva in opravlja strokovni nadzor pri več kot 600 javnopравnih osebah. Strokovno obdelavo prevzetega gradiva (2066 arhivskih fondov) opravlja 10 arhivistov (pomeni torej okoli 200 arhivskih fondov na arhivista), strokovni nadzor pri javnopравnih osebah pa opravlja le 8 arhivistov – kar pomeni več kot 100 javnopравnih oseb na arhivista. Manipulacijo in tehnično skrb za materialno varovanje in obvladovanje 17.000 tekočih metrov arhivskega gradiva opravljata 2 arhivska tehnika.

Razmerje med količino gradiva ter številom javnopравnih oseb in številom strokovnih delavcev je vsekakor nesorazmerno, še posebej če to stanje primerjamo z enakim razmerjem v drugih arhivskih institucijah.

Za doseg idealnega razmerja Pokrajinski arhiv Maribor potrebuje več dodatnih zaposlitev, predvsem informatikov, arhivistov in arhivskih tehnikov. Kratkoročno pa za učinkovito izvajanje javne arhivske službe nujno potrebuje vsaj tri arhivske tehnike.

Dva arhivska tehnika bi bistveno razbremenila obstoječi kader na sedežu zavoda v Mariboru. Glede na količino ohranjenega gradiva ima Pokrajinski arhiv Maribor zaposlenih premalo arhivskih tehnikov. Omenjena dva tehnika morata manipulirati z arhivskim gradivom na treh različnih lokacijah. Z uvedbo Gradbenega zakona v letu 2018 ter pričetkom energetskih sanacij se je število zahtev uporabnikov po pridobitvi overjenih kopij gradbenih in uporabnih dovoljenj ter vpogledov v gradbeno dokumentacijo povečalo za vsaj 30 %. Velika večina gradiva je v dislociranemu skladišču v Melju, od koder ga je potrebno za stranke pripeljati v čitalnico arhiva in ga pripraviti za uporabo (predvsem gradivo uprave - gradbene zadeve, gradivo gospodarstva in gradivo pravosodja), zahtevane dokumente je potrebno v skladišču poiskati in pripraviti reprodukcije. Takšnih zahtev je v povprečju 110 na mesec (v letu 2022 kar 1300).

Pomoč arhivskega tehnika bo tudi nujno potrebna v času po končani adaptaciji stavbe na Glavnem trgu 6, kjer brez nove zaposlitve ne bomo mogli vzpostaviti funkcionalne sprejemne pisarne. Trenutno sprejemno pisarno v zavodu obvladuje arhivist za področje uprave, ki izven uradnih ur opravlja tudi ostala svoja dela in naloge (strokovni nadzor nad ustvarjalci, vrednotenje arhivskega gradiva, njegova strokovna obdelava ...). Sprejemna pisarna na Glavnem trgu 6 bi delovala vsak delovnik med 8. in 14. uro (ne le v času uradnih ur kot do zdaj), kar bi arhivistu onemogočalo opravljanje drugih del. Zato je najbolj smotrno v sprejemni pisarni zaposliti arhivskega tehnika, ki bo sprejemal stranke in uporabnike, ter tako razbremeniti arhivista za področje uprave, ki pokriva zelo veliko in zahtevno področje.

Arhivski tehnik je potreben tudi v Enoti za Koroško območje, kjer arhivsko službo trenutno opravlja le ena oseba – arhivist. V času, ko opravlja strokovni nadzor pri ustvarjalcih (sam pokriva celotno območje koroške regije), se izobražuje ali opravlja dela izven prostorov enote, je Enota za Koroško območje zaprta za uporabnike. Dodaten kader v Enoti za Koroško bi zagotovil neprekinjen dostop in uporabo arhivskega gradiva na sedežu enote. Z zaposlitvijo arhivista v Enoti za Koroško območje in njegovo veliko angažiranostjo se je arhivska prisotnost v tej regiji resnično povečala; opravlja se reden strokovni nadzor nad javnopravnimi osebami, načrtovani so prevzemi arhivskega gradiva (dokler prostorske kapacitete to še omogočajo), povečuje se sodelovanje s sorodnimi institucijami na slovenskem in avstrijskem Koroškem.

V letu 2022 se je pričela adaptacija prostorov Enote za Prekmurje v Murski Soboti, katere zaključek se predvideva konec leta 2023. Predvidena kadrovska zasedba vključuje 3 povsem nova delovna mesta (1 arhivista in 2 arhivska tehnika). V Murski Soboti bo potrebno vzpostaviti vse postopke arhivske dejavnosti (od strokovnega nadzora, prevzemanja arhivskega gradiva, strokovne obdelave do nudenja gradiva uporabnikom v čitalnici). Potreben kader bo potrebno izobraziti in uvesti v delo, še preden bo Enota za Prekmurje dejansko začela z delovanjem. Zato predlagamo, da Ministrstvo za kulturo nove zaposlitve za Enoto za Prekmurje predvideva že v letu 2023, da novi kadri pridobijo ustrezna znanja, opravijo strokovne izpite in pridobijo kompetence, da samostojno vodijo enoto v Murski Soboti.

9. Delovni čas

Poslovni čas Pokrajinskega arhiva Maribor je od 7. do 15. ure.

Odpiralni čas za uporabnike arhivskega gradiva:

Čitalnica Glavni trg 7:

- vsak dan 8.00–14.00 (sobota, nedelja zaprto),
- vsako sredo 8.00–12.00 (odprto za uporabnike za upravne in poslovne namene, razpoložljiva mesta za raziskovalce) in 12.00–14.00 (za raziskovalce).

Enota za Prekmurje:

- vsako sredo 9.00–13.00 (v prostorih Študijske in pokrajinske knjižnice Murska Sobota, saj je enota v Cvetkovi ulici 1 še v fazi priprave prostorov).

Enota za Koroško območje:

- ponedeljek, torek, sredo 8.00–14.00,
- petek 8.00–13.00,
- četrtek zaprto.

Pisarna za izdajo dokumentov:

ponedeljek: 8.00–12.00,
sreda: 8.00–12.00 in 14.00–15.00,
petek: 8.00–12.00.

II. Posebni del

1. Temeljni strateški cilji

V strateškem načrtu Pokrajinskega arhiva Maribor za obdobje 2020–2024 so zastavljene naslednje prioritete zavoda:

- vzpostavitev virtualne čitalnice in s tem omogočanje oddaljenega dostopa do elektronskega arhivskega gradiva – eAG (sodelovanje pri izgradnji aplikativne rešitve Virtualna čitalnica in testiranje rešitve);
- prenos v preteklih letih digitaliziranega arhivskega gradiva vseh javnih arhivov v Slovenski elektronski arhiv – e-ARH.si;
- dostopnost digitaliziranega arhivskega gradiva za ranljive skupine;
- usklajevanje podatkov v registru ustvarjalcev – RegUst;
- vzpostavitev skupnega informacijskega sistema za upravljanje z dokumentarnim gradivom (ISUD) – KR PAN;
- vzpostavitev ustreznega podpornega okolja za razvoj stroke;
- vzpostavitev ustrezne informacijske infrastrukture;
- sprejetje Notranjih pravil in klasifikacijskega načrta;
- omogočanje uporabnikom še večji dostop do pisne kulturne dediščine;
- zagotavljanje kakovostnih storitev in promoviranje arhivskega gradiva;
- razvijanje in širjenje znanj in dobrih praks za posredovanje dediščinskih vrednot;
- skrb za zaposlene;
- pozitivna delovna klima;
- možnost zaposlovanja kadrov za projekte;
- investicije v restavriranje in materialno varstvo arhivskega gradiva.

Poslanstvo Pokrajinskega arhiva Maribor je izvajanje celovite arhivske javne službe (53. člen ZVDAGA), pri čemer je najpomembnejše vrednotenje, pridobivanje, strokovno obdelovanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva, hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva ter posredovanje le-tega zainteresirani javnosti. Z razstavami, izobraževanji, konferencami, dnevi odprtih vrat, predavanji, vodenjem šolskih skupin ipd. približujemo bogastvo informacij arhivskega gradiva lokalnemu prebivalstvu in s tem širimo svojo prepoznavnost v lokalnem in mednarodnem okolju.

Dolgoročni cilji Pokrajinskega arhiva Maribor

Na področju strokovnega dela so prioritetni cilji Pokrajinskega arhiva Maribor usmerjeni v učinkovito izvajanje arhivske javne službe in ustrezno varovanje arhivskega gradiva v primernih in optimalnih pogojih materialnega varstva.

Zavedajoč se izzivov, s katerimi se slovenski arhivi soočamo v hibridni dobi poslovanja naših ustvarjalcev, ko dokumentarno in arhivsko gradivo nastaja tako v fizični (analogni) kot tudi elektronski (digitalni) obliki, se je arhiv s polnim prizadevanjem vključil v izvajanje vseslovenskega arhivskega projekta vzpostavitve slovenskega javnega elektronskega arhiva. V okviru Projekta e-ARH.si: ESS 2016–2020 je Pokrajinski arhiv Maribor aktivno sodeloval s strokovnim znanjem in izkušnjami svojih zaposlenih. K dolgoročnemu ohranjanju elektronskega arhivskega gradiva bomo strokovno pristopili že v fazi njegovega nastanka, ne glede na medije, načine zapisa ali pojavnost, v katerih gradivo nastaja.

Javnopravne osebe, za katere so pristojni arhivi v Republiki Sloveniji, v zadnjih letih pospešeno uvajajo elektronsko poslovanje z dokumenti, ki vključuje tudi uporabo digitalnih časovnih žigov in digitalnih podpisov. Hkrati s tem se vzpostavlja tudi elektronska hramba digitalnih dokumentov, bodisi dokumentov z omejenim rokom hrambe ali s statusom arhivskega gradiva. Še posebej v času epidemije, ki je zahtevala organizacijo dela na daljavo v mnogih organizacijah, so se razkrile mnoge pomanjkljivosti upravljanja z elektronskim gradivom. Vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopravnih osebah in priprava pisnih strokovnih navodil za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva je prva izmed nalog, ki jih ZVDAGA nalaga pristojnim arhivskim institucijam. Arhivski strokovni delavci se morajo seznaniti z

značilnostmi poslovanja posameznih javnopravnih oseb (ali sklopov le-teh) ter pridobiti natančne informacije o poslovanju z dokumenti v digitalni obliki pri njih.

V prihodnjih letih se nadaljuje strokovna obdelava arhivskega gradiva po sprejetih mednarodnih standardih s pomočjo programskega orodja scopeArchiv, katerega uporaba je v zavodu že utečena. Na informacijskem področju je bila v letu 2020 v sklopu projekta e-ARH.si: ESS 2016–2020 izvedena zelo zahtevna združitev podatkovne baze Arhiva Republike Slovenije in baze slovenskih regionalnih arhivov SIRAnet. Po vseh končanih fazah združitve bo potrebno natančno spremljati delovanje baze in poročati o zaznanih težavah. Veliko pozornosti bo potrebno usmeriti v pravilno rokovanje oz. strokovno obdelavo elektronskega arhivskega gradiva, tako digitaliziranega kot izvorno digitalnega. V okviru projekta in vzpostavljanja slovenskega elektronskega arhiva bomo morali prevzeti skrb za dolgoročno ohranjanje elektronskega arhivskega gradiva v skladu s Strategijo in izvedbenim načrtom razvoja slovenskega elektronskega arhiva (2016–2020). Zavedati se je treba pomena obsega elektronskega arhivskega gradiva in s tem povezanih izzivov predstavitve njegovih vsebin ljudem. Potrebno se bo osredotočiti na probleme in rešitve glede zajemanja in oblikovanja kontekstnih metapodatkov, ki bodo omogočali praktično uporabo elektronskega in tudi fizičnega arhivskega gradiva.

Razvojni dokumenti poudarjajo pomen digitalizacije kulturne dediščine in novih e-storitev za sodobno družbo. Arhiv bo nadaljeval s sistematičnim digitaliziranjem arhivskega gradiva tako za potrebe uporabnikov kot za kreiranje varnostnih kopij in boljše materialno varstvo izvornikov. Hkrati bomo po digitalizaciji poskrbeli tudi za diseminacijo tega gradiva, da bo dostopno javnosti. Ob načrtovanju digitalizacije v prihodnje je potrebno poleg strategije digitalizacije arhivskega gradiva točno definirati tudi postopke dela z digitalizati. Digitalizacija gradiva zahteva izdelavo smernic oz. navodil, kako z digitaliziranim gradivom ravnati (definirati postopke, poimenovanja, vrsto in mesta hrambe ter dostope).

Izobraževanje zaposlenih je potrebno v prihodnje usmeriti predvsem v področje elektronskega arhiviranja, kjer je znanje povprečnega slovenskega arhivista precej okrnjeno. Arhivisti morajo pridobiti znanja, da bodo svoje strokovno delo z javnopravnimi osebami lahko opravljali kompetentno in zaupanja vredno. Pridobitev ustreznih znanj bo nujna za izvajanje strokovnih nadzorov v prihodnosti, sploh ker arhivisti v veliki večini niso informatiki, ampak imajo družboslovno izobrazbo in znanja, povezana z novimi tehnologijami in načini dela, pridobivajo sproti.

Na kadrovskem področju si bomo prizadevali za pridobitev novih delovnih mest, ki bodo omogočila normalno poslovanje in izvajanje delovnih procesov v zavodu. Za doseg idealnega razmerja med količino gradiva in številom zaposlenih potrebuje Pokrajinski arhiv Maribor več dodatnih zaposlitev, predvsem arhivistov in arhivskih tehnikov. Kratkoročno pa za učinkovito izvajanje javne arhivske službe nujno potrebuje vsaj tri arhivske tehnike.

Arhiv bo tudi v prihodnje ostal zvest tradiciji posredovanja kulturnih vrednot širši javnosti. Z racionalno izrabo finančnih sredstev in lastnim znanjem, ki ga imajo naši zaposleni, bomo tudi v prihodnje pripravljali razstave, predstavitve publikacij in druge primerne dogodke, pripravili tudi video projekcije, obogatene s slikovnim gradivom, pričevanji in drugimi zanimivostmi. Hkrati bomo te vsebine optimizirali tako, da bodo dostopne tudi ranljivim skupinam uporabnikov oz. obiskovalcev. Na ta način bo zavod s svojo dejavnostjo dosegel širši krog javnosti, predvsem pa omogočil, da bodo enkratni dogodki dostopni tudi po njihovem zaključku.

Pokrajinski arhiv Maribor bo v prihodnje nadaljeval tudi z izdajanjem publikacij, ki bodo tematsko vezane na obravnavane fonde oz. teme. S tem bo strokovno in znanstveno delo sodelujočih strokovnih delavcev pri obdelavi gradiva ali pripravi razstav tudi primerno karakterizirano. Publikacije bodo presegle nivo razstavnih katalogov in bodo izhajale kot znanstvene monografije.

Pokrajinski arhiv Maribor bo tudi v prihodnje nadaljeval z izobraževanjem zaposlenih pri javnopravnih osebah, kot to zahteva področna zakonodaja. Pri tem bo dajal poudarek podajanju lastnega strokovnega znanja, izkušenj ter aktualnih vsebin vezanih na novosti pri delu z dokumentarnim in arhivskim gradivom.

V prihodnjih letih je treba pri zaposlenih spodbuditi vključenost v strokovne razprave v obliki prispevkov na domačih posvetovanjih in zborovanjih. Strokovni delavci sodelujejo z arhivi doma in v tujini (strokovne skupine, sodelovanje v projektih s hrvaškimi arhivi...), s sorodnimi ustanovami oziroma dejavnostmi (UKM, MNOM, PMM, PMMS, PMSG, NŠAMB, območne knjižnice, javni zavodi s področja kulture itd.), sodelujejo v raziskovalnih projektih, katerih nosilci so druge ustanove. Potrebno je doseči večjo prepoznavnost rezultatov teh sodelovanj, jih zapisati in publicirati, saj bo to omogočilo plodno strokovno razpravo in nova znanja ali kompetence.

Prostorska problematika

Med osnovnimi nalogami, ki jih nalaga Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih, je dokončna zagotovitev materialnega varstva za prevzeto gradivo. Pokrajinski arhiv Maribor trenutno hrani arhivsko gradivo v skladiščih na treh lokacijah (Glavni trg 7 – 4 skladišča, skladišče Enote za Koroško in najeto skladišče v Melju). Skladišča ustrezajo minimalnim zahtevam za hrambo arhivskega gradiva, pod pogojem, da se mikroklimatske razmere redno nadzorujejo in skladišča redno vzdržujejo.

Z najemom skladiščnih prostorov v Melju v Mariboru je Pokrajinski arhiv Maribor rešil problematiko neustreznega skladišča na Jadranski cesti v Mariboru in začasno rešil prenapolnjenost arhivskih skladišč. Pokrajinski arhiv Maribor je namreč zaradi prenapolnjenosti ustavil prevzemanje arhivskega gradiva od ustvarjalcev. Vendar pa projekcije za prevzemanje arhivskega gradiva, izdelane že leta 2007, kažejo, da bi potrebovali še bistveno več prostih kapacitet. V novo najeto skladišče v Melju je bilo preseljeno arhivsko gradivo iz skladišča na Jadranski cesti in ga zapolnilo do 80 %. Trenutno je v tem skladišču prostora še za okoli 1,5 tekočega kilometra gradiva. **Novo najeto skladišče tako omogoča nujne prevzeme arhivskega gradiva.** V sodelovanju z Ministrstvom za kulturo išče Pokrajinski arhiv Maribor primerno lokacijo za izgradnjo namenske arhivske stavbe. Novogradnja z zadostnimi prostorskimi kapacitetami in funkcionalnimi prostori bi dvignila nivo varovanja arhivskega gradiva na območju, ki ga pokriva.

Prostori Enote za Koroško v Ravnah na Koroškem so ustrezni in primerni za hrambo arhivskega gradiva. V prihodnosti je potrebno tudi na Koroškem predvidevati širjenje skladiščnih kapacitet. Interes za pomoč pri zagotavljanju ustrezne lokacije je pokazalo tudi vodstvo Občine Ravne na Koroškem, ki je pripravljeno za ta namen odstopiti primerno zemljišče.

Vlada Republike Slovenije je na 97. seji 14. oktobra 2022 sprejela sklep, da se projekt 3340-21-0119 Adaptacija stavbe nekdanjega Muralista v Murski Soboti za potrebe Enote za Prekmurje Pokrajinskega arhiva Maribor uvrsti v Načrt razvojnih programov 2022–2024. Tako so bili izpolnjeni vsi pogoji za adaptacijo obstoječe stavbe in vzpostavitev arhivske službe na območju Prekmurja. V letu 2022 smo izbrali izvajalce vseh del, gradnja Enote za Prekmurje je v letu 2022 potekala po zastavljenem terminskem načrtu.

2. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev

Mnenje strokovne komisije o ustreznosti programskih vsebin, skladnosti z zakonodajo ter posebnih programskih poudarkih je bilo, da so v programu zajete naloge, ki izhajajo iz 53. člena ZVDAGA. Upoštewane so prioritete pri izvajanju programa varstva arhivskega gradiva v letu 2022. V programu so bili jasno opredeljeni letni cilji, zato je skupna ocena, da je program zelo kakovosten.

Na osnovi nalog, ki jih opravlja arhiv na pristojnem območju, določenem v okviru arhivske mreže, smo opravili v letu 2022 številne dejavnosti, ki so bile in tudi niso bile predvidene v planu dela.

Izpolnili smo postavljene cilje, ki so skladni z ZVDAGA in izhajajo iz poznavanja razmer pri ustvarjalcih na terenu. Z doslednim izvajanjem programa smo z velikimi naporji kljub opisani prostorski stiski zagotovili pregled nad stanjem dokumentarnega in arhivskega gradiva na terenu in zagotovili njegovo varstvo. Za ta namen smo opravili več aktivnosti na področju izobraževanja uslužbencev javnopravnih oseb, ki upravljajo z dokumentarnim in arhivskim gradivom, z izvedbo usposabljanja, preizkusov ter permanentnega izobraževanja.

Vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopravnih osebah, dajanje pojasnil v zvezi z dolžnostmi javnopravnih oseb glede dokumentarnega gradiva, izvajanje strokovnega nadzora

Primerjava dosežkov z zastavljenimi cilji kaže na zelo dober uspeh. V letu 2022 so strokovni delavci vzpostavili 106 stikov z javnopravnimi osebami. Kontakti med ustvarjalci in pristojnimi arhivisti so vezani predvsem na povečevanje pristojnosti, ki jo arhivska strokovna služba usmerja že na področje dokumentarnega gradiva. Kontakti so se tako v glavnem nanašali na potrjevanja klasifikacijskih načrtov, pripravo in izdajanje navodil za odbiranje, izločitvene sezname dokumentarnega gradiva in druge zadeve, vezane na pisarniško papirno kot tudi elektronsko poslovanje. V letu 2022 je bilo opravljenih 56 rednih oz. izrednih obiskov ter strokovnih nadzorov pri javnopravnih osebah. Po različnih komunikacijskih kanalih (telefon, elektronska pošta) je 62 javnopravnih oseb pri strokovnih delavcih iskalo pojasnila v zvezi z dolžnostmi glede dokumentarnega in arhivskega gradiva. Strokovni delavci so opravili vrednotenje

dokumentarnega gradiva pri gradivu 76-ih javnopravnih oseb. Izdanih je bilo 29 pisnih strokovnih navodil za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega.

Delo z javnopravnimi osebami je v letu 2022 potekalo po zastavljenih načrtih. Strokovni nadzori so bili opravljeni ob obiskih javnopravnih oseb, strokovno svetovanje pa je v nekaterih primerih potekalo preko elektronskih komunikacijskih kanalov.

V letu 2022 beležimo sodelovanje z 11 lastniki zasebnega arhivskega gradiva.

Področje vrednotenja ter nadzora pri ustvarjalcih smo v letu 2022 izpeljali v skladu z zastavljenimi cilji.

Usposabljanje uslužbencev javnopravnih oseb

Izvedba izobraževanja v letu 2022 je potekala skladno z načrtom in potrjenim programom za leto 2022.

V letu 2022 je Pokrajinski arhiv Maribor organiziral 2 seminarja za uslužbence javnopravnih oseb za pripravo na opravljanje preizkusa strokovne usposobljenosti, ki se ju je udeležilo 59 oseb, 58 oseb je uspešno opravilo preizkus usposobljenosti v skladu s Pravilnikom o strokovni usposobljenosti za delo z dokumentarnim gradivom (U. l. RS, št. 66/16).

Izvedenih so bilo 5 izobraževanj za dopolnjevanje in obnavljanje znanja, ki se jih je udeležilo 312 oseb.

Področje usposabljanja uslužbencev javnopravnih oseb smo izpeljali skladno z načrtovanimi cilji. Skupno število udeležencev izobraževanj v letu 2022 je 371.

Pridobivanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva

Epidemiološka situacija je, kot že omenjeno, vplivala na organizacijo dela pri ustvarjalcih, od katerih so mnogi čas zaprtja ustanov izkoristili za urejanje dokumentarnega in arhivskega gradiva. Posledično je arhiv prevzel več arhivskega gradiva od načrtovanega, k temu pa je botrovalo tudi dejstvo, da je novo najeto skladišče nudilo še nekaj dodatnih prostorskih kapacitet. Večji prevzemi arhivskega gradiva so zajemali v večini gradivo, ki ga je bilo potrebno prevzeti urgentno oz. so javnopravne osebe imele gradivo pripravljeno na predajo že več let, pa ga zaradi prostorske stiske ni bilo mogoče prevzeti.

Pokrajinski arhiv Maribor je v letu 2022 opravil 35 prevzemov arhivskega gradiva. Prevzetih je bilo skupno 29 arhivskih fondov in zbirk v količini 406, tekočega metra gradiva. Ustvarjenih je bilo 16 novih fondov, 22 arhivskih fondov je bilo s prevzemi dopolnjenih. V letu 2022 smo pridobili 1,9 m zasebnega arhivskega gradiva.

Kljub prostorski stiski smo zastavljene cilje za leto 2022 presegli.

Ob prostorski problematiki je nujno poudariti, da prostora za nove prevzeme arhivskega gradiva od javnopravnih oseb kritično primanjkuje. V prihodnosti bo Pokrajinski arhiv Maribor lahko opravil le zares nujne prevzeme – torej prevzeme arhivskega gradiva, ki je pri ustvarjalcu ogroženo. Poudariti pa je potrebno tudi dejstvo, da nekatere javnopravne osebe pri sebi hranijo gradivo, ki je starejše od za prevzem zakonsko določenih 30 let. Ob prostorski stiski pri ustvarjalcih prihaja tudi do pritiska na pristojni arhiv za prevzem tega gradiva, kakor to določa zakon.

Obdelava arhivskega gradiva in dostopnost

V letu 2022 je bilo strokovno obdelanih 40 arhivskih fondov in zbirk.. V podatkovno bazo je bilo na vseh nivojih skupno vnesenih **91.127 vpisov popisnih enot**. Popisovanje je potekalo s pomočjo programskega orodja scopeArchiv na vseh nivojih popisovanja, zaključene popisne enote pa so takoj po objavi dostopne uporabnikom preko [Virtualne arhivske čitalnice](#).

Na nivoju arhiva je bilo v podatkovno bazo slovenske javne arhivske službe (SJAS) scopeArchiv vnesenih 91.127 popisnih enot, 13 deskriptorjev s 13.618 povezavami, 11.176 vnosi v modulu Tehnične enote, 52 vnosov v modulu Prevzemi, 162 vpisov v modulu Dosje, 1.754 vpisov v modulu Izposoja.

Tabela 1: Prirast zajetih popisnih enot v bazo PAM po nivojih v letu 2022.

Zapisov o:	2018	2019	2020	2021	2022	PRIRAST 2022
skupini fondov	165	159	160	161	163	2
fondih	2.031	2.043	2.058	2.081	2.096	15
podfondih	77	81	84	90	91	1
serijah	3.803	4.032	4.400	4.499	4.615	116
podserijah	8.866	9.169	10.024	10.681	11.035	354
združenih dok.	851.905	908.209	940.339	1.010.346	1.093.851	83.505
dokumentih	164.784	171.797	180.501	182.700	189.834	7.134
SKUPAJ	1.031.632	1.095.491	1.137.567	1.210.559	1.301.686	91.127

V skladu z usmeritvami arhiva po zagotavljanju večje dostopnosti do arhivskega gradiva, ki ga hrani arhiv, in dejstvom, da razvojni dokumenti poudarjajo pomen digitalizacije kulturne dediščine in novih e-storitev za sodobno družbo, smo v Pokrajinskem arhivu Maribor že v letu 2021 pristopili k procesu sistematičnega dodajanja digitaliziranega arhivskega gradiva v podatkovno bazo scopeArchiv. S tem je uporabnikom omogočen dostop in ogled digitalizatorov preko Virtualne arhivske čitalnice, ki je dostopna na spletu 24 ur na dan.

Preko Virtualne arhivske čitalnice so tako dostopni digitalizati gradiva dveh fondov, digitaliziranih v letu 2022:

- SI_PAM/1856 Gosposčina Negova, 1533–1941: 2158 digitalizatorov zapuščinskih inventarjev
- SI_PAM/1249 Okrožni komite Komunistične partije Slovenije, 1945–1950: 496 digitalizatorov zapisnikov sej
- SI_PAM/1760 Zbirka Koroški plebiscit 1918–1938: 431 digitalizatorov
- SI_PAM/0005, Mestna občina Maribor, 1528–1941: 21 digitalizatorov zapisnikov sej občinskega sveta
- SI_PAM/1851, Gosposčina Fala, cca.1460–1943: 99 digitalizatorov fotografij na steklu in kartonu

V obdobju od 1. 1. 2022 do 31. 1. 2022 je zbirke Pokrajinskega arhiva Maribor na portalu Kamra¹ obiskalo 26.478 gledalcev.

Na področju obdelave arhivskega gradiva in njegove dostopnosti smo dosegli zastavljene cilje, z redakcijami popisov in dodajanjem digitalizatorov pa dosegli tudi nov mejnik, ki uporabnikom arhivskega gradiva omogoča uporabo le-tega na daljavo.

¹ Dostopno na: <https://www.kamra.si/organizacije/pokrajinski-arhiv-maribor/>.

Hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva

V letu 2022 se je nadaljevalo čiščenje gradiva (odstranjevanje sponk ter plastičnih ovojev), tehnične enote novo prevzetega gradiva in nekaterih že prevzetih fondov so bile opremljene z novimi tablicami.

V restavratorski delavnici so bili opravljeni konservatorski in restavratorski posegi na 600 kosih spisovnega gradiva, 41 knjigah, 61 načrtih na pausu ter 62 načrtih na papirju. Razlogi za restavracijo so bili slaba kakovost papirja, raztrganine in druge poškodbe, v nekaterih primerih tudi posledice plesni.

Opravljenih je bilo 55 vezav knjig.

Vsa dela so bila opravljena v skladu z zastavljenimi cilji, zaradi večje količine digitaliziranega gradiva so številke konservatorskih del višje od načrtovanih.

Digitalizacija arhivskega gradiva

V letu 2022 je ob digitalizaciji nastalo 27.794 digitalizatorov spisovnega gradiva, 107 digitalizatorov razglednic in fotografij ter 7.447 digitalizatorov načrtov; **skupaj 35.350 digitalizatorov**. Digitalizirali smo gradivo, ki smo ga na ta način želeli zaščititi pred poškodbami zaradi fizične uporabe (zelo uporabljane, krhke načrte, slabo ohranjene zapiski, evidence in podobno).

V celoti je bila opravljena sistematična digitalizacija zastavljenih petih fondov, pri čemer je nastalo 30.228 digitalizatorov. Gre za fonde:

- Uprava za gradnje in regulacijo Maribor ,
- Kovačič Franc,
- Rudnik svinca in cinka Mežica,
- Zgodovinsko društvo Maribor,
- Zbirka gradbenih načrtov,
- Rudnik Sitarjevec Litija,
- Premogovnik Leše pri Prevaljah.

Na področju digitalizacije smo ob dodeljenih finančnih sredstvih preseglili zastavljene cilje za leto 2022.

Evidentiranje arhivskega gradiva v tujini

V letu 2022 so strokovni delavci evidentirali arhivsko gradivo, ki se nanaša na Slovenijo in Slovence v šestih arhivskih ustanovah, in pregledali 22 fondov.

Naziv ustanove, kraj, država. Cilj evidentiranja*	Fondi, na katerih se je opravljalo evidentiranje	Trajanje (št.del. dni) in datum	Ime in priimek udeleženca
Nadžkofijski arhiv Sombotel – Szombathelyi Egyházmegyeci Levéltár	1.a. Püspöki hivatal iratai – Acta cancellariae, 1941–1945 (gradivo škofijske pisarne – spisi pisarne)	1 dan 7. 6. 2022	Gordana Šovegeš Lipovšek
Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára– Madžarski nacionalni arhiv – Državni arhiv (MNL OL Budapest)	KÜLÜGYMINISZTERIUM (fond) – MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE (fond) K 62 Protokoll osztály iratai 1918–1944 / Spisi razreda za protokol K 69 Gazdaságpolitikai osztály iratai 1918–1944 / Spisi gospodarsko-političnega razreda	5 dni 18. do 22. 7. 2022	Gordana Šovegeš Lipovšek
Vojni arhiv v Budimpešti – Hadtörténelmi Levéltár Budapest	signatura 595. – 18. madžarsko-kraljevi honvéd pehotni polk iz Velike Kaniže (Magyar királyi nagykanizsai 18. honvéd gyalogezred) 1914–1918	ker je čitalnica trenutno zaprta za nedoločen čas, so po mailu poslali sken mrliške matične knjige 18. pehotnega polka; seznam padlih prekmurških vojakov se tako	Gordana Šovegeš Lipovšek

		dopolnjuje v PAM in ne v Budimpešti	
Státní oblastní archiv v Plzni, pracoviště Klášter (evidentiranje gradiva, ki se nanaša na gospostvo Negova)	Ústřední správa Trauttmansdorffů Rodinný archiv Trauttmansdorffů	2 dni 21. – 24. 11. 2022	Mojca Horvat
Avstrijski državni arhiv/Österreichisches Staatsarchiv, Dunaj/Wien, Avstrija. Evidentiranje različnih arhivskih fondov, ki se nanašajo na rudarstvo in železarstvo na Koroškem v 16. stoletju.	AT-OeStA/HHStA LA ÖA Kärnten 2-3, 1596 – 1618, Spodnjeavstrijska komora: rudniki na koroškem AT-OeStA/FHKA SUS HS 0977, Lehenschaftsbuch im Berggericht Friesach, 1574 AT-OeStA/FHKA AHK HFIÖ Misz 172, Innerösterreichische Bergwerksangelegenheiten, 1411 – 1780 AT-OeStA/FHKA AHK HFIÖ Misz 129, Innerösterreichisches Eisenwesen, 1370 – 1596 AT-OeStA/FHKA AHK HFIÖ Misz 130, Innerösterreichisches Eisenwesen, 1570 - 1599 AT-OeStA/FHKA AHK HFIÖ Misz 131, Innerösterreichisches Eisenwesen, 1600 - 1659 AT-OeStA/FHKA AHK HFIÖ Misz 146, Blei und verschiedene andere Bergwerke in Innerösterreich, 1525 – 1744 AT-OeStA/FHKA AHK HFIÖ MBW 96, Akten in chronologischer Legung, 1500 – 1700 AT-OeStA/FHKA SUS KS, Karten- und Plansammlung, 1540 – 1938, Pb Karten und Pläne zu Bergwerken (ausgenommen Salzbergwerke) in Kärnten AT-OeStA/FHKA AHK NÖ MBW Akten 01, 1524 - 1540 AT-OeStA/FHKA AHK NÖ MBW Akten 02, 1541 - 1549 AT-OeStA/FHKA AHK NÖ MBW Akten 03, 1550 - 1559 AT-OeStA/FHKA AHK NÖ MBW Akten 04, 1560 - 1565 AT-OeStA/FHKA AHK NÖ MBW Akten 05, 1566 - 1569 AT-OeStA/FHKA AHK NÖ MBW Akten 06, 1570 - 1573	5 dni 23. 5. -27.5. 2022	Dr. Vinko Skitek
Koroški deželni arhiv/Kärntner Landesarchiv, Celovec/Klagenfurt, Avstrija. evidentiranje arhivskih fondov, ki se nanašajo na protiturško obrambo na Koroškem v 16. in 17. stoletju in zgodovino železarstva in rudarstva v Mežiški, Dravski in Mislinjski dolini. Opravljeno evidentiranje je bilo opravljeno za pripravo II. zvezka Gradiva za zgodovino Koroške.	KLA, AT-KLA 456 Ständisches Archiv, Handschriften, protokoli zasedanj koroških deželnih stanov, 1550-1660 KLA, AT-KLA 35 Berghauptmannschaft, AŠ 3	7 dni 19. 4. – 26. 4. 2022 in 6. 9. -7.9.2022	Dr. Vinko Skitek

Pri evidentiranju arhivskega gradiva v tujini je bilo, zaradi zaprtja čitalnice v Vojnem arhivu v Budimpešti, izvedenih manj dni evidentiranja kot načrtovano.

Uporaba arhivskega gradiva

V letu 2022 je bilo evidentiranih 1920 uporab arhivskega gradiva v znanstvenoraziskovalne namene in 1839 zahtev za pridobitev podatkov iz arhivskega gradiva uporabnikov zaradi pravnega interesa. Ob tem je bilo izdanih 1226 potrdil oz. overjenih prepisov. Izdelanih je bilo 5835 uporabniških kopij in 5122 digitalizatorov.

Tudi v letu 2022 močno prevladujejo zahteve za izdajo overjenih kopij gradbenih zadev. Le-te so predstavljale kar 70 % vseh prejetih vlog. Sledijo jim vloge za izdajo šolskih spričeval z 14 %. Skupaj s številom vlog obenem raste tudi količina vlog, ki niso oddane popolno ali vsebujejo pomanjkljive podatke. Take vloge zahtevajo dodatno obravnavo, pogostejše stike z uporabniki, veliko pa je tudi potrebe po usklajevanju in dogovarjanju.

Uporabniki so reprodukcije arhivskega gradiva uporabili pri pripravi 33 razstav ali publikacij.

Posredovanje kulturnih vrednost v zvezi z arhivskim gradivom

V letu 2022 smo izvedli 16 predstavitev arhiva oz. arhivskega gradiva. Ob kulturnem prazniku smo odprli dve razstavi: **Biseri koroške arhivske dediščine** v Enoti za koroško območje (dr. Vinko Skitek) in **Maribor na fotografijah in razglednicah** (Sabina Lešnik) v razstavišču Per gradus v Mariboru. Razstava Biseri koroške arhivske dediščine je bila postavljena tudi v prostorih Občine Ravne na Koroškem, razstava Maribor na fotografijah in razglednicah pa še v nakupovalnem središču Europark. V mesecu aprilu smo v župnišču Župnije Malečnik, skupaj z Nadškofijskim arhivom Maribor pripravili razstavo **Ko zgodbo o pozabljeni malečniški preteklosti pripovedujejo arhivi** (mag. Jure Maček, mag. Lilijana Urlep). V mesecu maju je na gradu Negova potekala prireditev Grajski dan, kjer smo odprli razstavo **Gospstvo Negova, kot ga slikajo arhivski viri** (Mojca Horvat, Špela Valadžija). Mednarodni arhivski dan, 9. junij, smo obeležili z odprtjem razstave **Življenje na Lentu nekoč: Vse poti vodijo na Lent** (Sabina Lešnik), ki je stala v Sodnem stolpu Maribor (v septembru smo jo postavili tudi v nakupovalnem središču Europark). Isti dan smo obiskovalcem pripravili predstavitev z naslovom **Skrivnosti arhivskih skladišč** (Mojca Kosi, Špela Valadžija).

V letu 2022 smo se prvič pridružili dogodkom ob **Poletni muzejski noči**. Za obiskovalce smo pripravili **delavnico pisanja pisem** in **Noč v arhivu** (Mojca, Kosi, Špela Valadžija, mag. Nina Gostenčnik). 2. septembra 2022 je Javni holding Maribor na Glavnem trgu v Mariboru pripravil promocijski dogodek, na katerem je Pokrajinski arhiv Maribor svojo dejavnost predstavljal na stojnici ter pripravil razstavo ob **90. obletnici ustanovitve Mestnih podjetij Maribor** (mag. Nina Gostenčnik), ki je stala na Glavnem trgu ter kasneje še v nakupovalnem središču Europark.

Pokrajinski arhiv Maribor se je priključil dogodku Mestne občine Maribor **Dan Maribora**, ki ga organizira Mestna občina Maribor. Organizirali smo ogled mestne četrti Tezno v sodelovanju z g. Janezom Točajem, direktorjem podjetja ACE Metalna d.o.o, ter Cono Tezno. Ogled je bil namenjen spoznavanju industrijske preteklosti tega predela Maribora ter nekdanjih mariborskih industrijskih gigantov Metalne in Tovarne avtomobilov Maribor. Sodelovali so mag. Jure Maček, mag. Boštjan Zajšek, mag. Nina Gostenčnik, Mojca Kosi, Špela Valadžija, Sabina Lešnik)

Med septembrom in decembrom smo pripravili postavitev razstave **Vino na meji/Vino na granici** na treh lokacijah: na dogodku Vindel v SNG Maribor, na dogodki Salon mladih vin Pubec v Mariborskem gradu ter ob Martinovem v Vodnem stolpu na Lentu.

Ta veseli dan kulture, 3. decembra 2022, smo v Pokrajinskem arhivu Maribor obeležili z organizacijo dogodka **Čajanka v arhivu**, kjer smo javnost povabili k obisku arhiva in pogovoru z arhivisti. Arhiv je obiskalo 40 posameznikov. Sodelovali so mag. Jure Maček, mag. Nina Gostenčnik, Špela Valadžija, Mojca Kosi, Simona Velunšek). V decembru smo organizirali še dva dogodka: predstavitev 49. številke Gradiva za zgodovino Maribora z naslovom **Zapuščinski spisi po Henriku Adamu grofu Brandisu (1715–1790)**, ki sta ga pripravila dr. Matjaž Grahornik in dr. Tina Košak ter v sodelovanju z Zgodovinskim društvom dr. Franc Kovačič v Mariboru še **pogovor o dr. Antonu Korošču**, kjer se je dr. Aleš Maver pogovarjal z dr. Matejo Ratej in dr. Andrejem Rahtenom. Ob tem je mag. Jure Maček pripravil priložnostno razstavo dokumentov o dr. Antonu Korošču, ki jih hrani arhiv.

Arhiv je sodeloval z Umetnostno galerijo Maribor pri pripravi razstave **Saša Dev, arhitekt**, kjer je predstavljenih preko 60 originalnih načrtov arhitekta in fotografij iz Zbirke fotografij in razglednic.

V letu 2022 smo pripravili 10 razstav:

Naslov razstave Avtorji razstave Razstavni prostor	Št. eksp.	Katalog (obseg, naklada)	Štev. obisk.	Trajanje razstave od-do	Gostovanj e (kraj in čas)
Ko zgodbo o pozabljeni malečniški preteklosti pripovedujejo arhivi Mag. Jure Maček, mag. Lilijana Urlep Župnija Malečnik	15	/	100	21. 4. 2022	Župnija Malečnik
Saša Dev, arhitekt Temelji sodobne arhitekture v Mariboru Simona Vidmar Čelik, Stojan Skalitzky, Leopold Mikec Avberšek, Sabina Lešnik UGM Maribor	63	/	200	16. 12. 2022 – še traja	UGM Maribor
Gospodstvo Negova, kot ga slikajo arhivski viri Mojca Horvat Grad Negova	50	/		14. 5. 2022 – še traja	Grad Negova
Razstava zbranega gradiva 30. arhivskega raziskovalnega tabora v Beltincih; Gordana Šovegeš Lipovšek in Jure Maček; Zavod za turizem, kulturo in šport Beltinci	100	/	200	2. 7.– 22. 11. 2022	Beltinci, 2. 7. 2022 – 22. 11. 2022
Priložnostna razstava o dr. Antonu Korošču ob 150. letnici rojstva Mag. Jure Maček Razstavišče Archivum, PAM	13	/	50	21. – 31. 12. 2022	
90 let povezovanje Mariborskih mestnih podjetij Mag. Nina Gostenčnik Razstavišče Atrium, Glavni trg, Europark	50	/	1530	2. – 15. 9. 2022 12. – 26. 9. 2022 10. 11. 2022 – še traja	
Vse poti vodijo na Lent: utrinki preteklosti Sabina Lešnik Sodni stolp, Europark Maribor	130	/	1800	9. 6.– 2. 7. 2022 26. 9. 2022 – 8. 10. 2022	
Vino na meji / Vino na граниci Salon Vindel - SNG Maribor, Salon mladih vin Pubec - Mariborski grad, Vodni stolp na Lentu	140	143 strani, 700 izvodov	1000	14. 9. 2022, 5. 11. 2022, 7. 11. – 5. 12. 2022	SNG Maribor
Jeklotehna Maribor Mag. Nina Gostenčnik Spletna razstava	100	/		trajno	splet
Kopališče Pristan – 50 let Mag. Nina Gostenčnik Spletna razstava	25	/		Trajno	splet

Arhiv je v letu 2022 obiskalo 63 šolskih in drugih skupin (1.304 ljudi). Izvedli smo predstavitvene učne ure, delavnice, tematske sprehode po mestu, ki so se nanašali na delovanje cehev in predstavitve arhivske dejavnosti z obiskom na šolah – t. i. Arhiv v kovčku. Z Zavodom za varstvo kulturne dediščine smo v okviru Festivala Lent izvedli delavnice v mestnem parku, z istim zavodom smo sodelovali tudi pri pripravi spletnih gradiv za izvajanje kulturno-umetnostne vzgoje.

Ob pregledu leta 2022 lahko ocenimo, da smo, kljub nestabilnim epidemiološkim razmeram in prenovi prostorov za izvajanje predstavitev, uspeli izvesti visoko število predstavitev arhivske dejavnosti in dosegli ter presegli zastavljene cilje.

Družbena omrežja

Pokrajinski arhiv Maribor je že od leta 2009 prisoten tudi na družbenih omrežjih, preko katerih javnost obvešča o svojih dejavnostih. Spletne platforme so tudi odličen pripomoček za promocijo kulturne dediščine in vsebin, ki jih kulturne ustanove ustvarjamo.

Na družbenem omrežju **Facebook** beležimo v letu 2022 3.710 sledilcev, 9.492 obiskov strani Pokrajinskega arhiva Maribor, vsebina pa je dosegla kar 57.063 ljudi. V letu 2022 smo zabeležili 542 novih sledilcev.

Na družbenem omrežju **Instagram** beležimo v letu 2022 918 sledilcev, 310 obiskov strani Pokrajinskega arhiva Maribor, vsebina pa je dosegla kar 1.018 ljudi. V letu 2022 smo zabeležili 148 novih sledilcev.

Veliko dejavnosti smo v času epidemije izvedli tudi preko **Youtube** kanala Pokrajinskega arhiva Maribor. Tu beležimo 80 naročnikov na kanal, ogledi posameznih posnetkov pa se gibljejo med 20 in 200 ogledov na objavljen posnetek.

Opravljanje raziskovalnih nalog na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved

Pokrajinski arhiv Maribor je sodeloval v štirih projektih, kjer so zaposleni prispevali svoja znanja in izkušnje in soustvarjali vsebine pomembne za arhivsko stroko ter za promocijo arhivske dejavnosti. Sodelovanje smo beležili v naslednjih projektih:

- e-ARH.si: NOO 2022–2025,
- Zbornik soboškega muzeja,
- Arhivski raziskovalni tabor,
- Maistrova pot
- Kulturna dediščina in kulturno-umetnostna vzgoja.

V knjižnem katalogu Cobiss je bilo v letu 2022 vpisanih 37 novih objav sodelavcev Pokrajinskega arhiva Maribor, ki so pripravili znanstvene ali strokovne članke, razprave ali sodelovali pri izdaji publikacij. **Med njimi je bila objavljena 1 znanstvena monografija, 4 znanstveni in 6 strokovnih prispevkov.**

Pokrajinski arhiv Maribor je v letu 2022 izdal 5 publikacij:

- **Moderna arhivistika** [Elektronski vir] : časopis arhivske teorije in prakse = journal of archival theory and practice ; časopis ; [Spletna izd.]. - Maribor : Pokrajinski arhiv, 2018-
- **Uporabnikom prijazni arhivi : knjiga povzetkov** : Mednarodna konferenca Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja : 11.-13. maj 2022, Radenci, Slovenija = User friendly archives : book of abstracts : International Conference Technical and Field Related Problems of Traditional and Electronic Archiving : May 11-13, 2022, Radenci, Slovenia
- **Zapuščinski spisi po Henriku Adamu grofu Brandisu : (1715–1790)** / [zbrala, uredila, spremno študijo in opombe napisala] Matjaž Grahornik, Tina Košak ; [prevodi povzetkov Boštjan Zajšek (nemščina), Nina Gostenčnik (angleščina)]. – Maribor : Pokrajinski arhiv, 2022. – (Gradivo za zgodovino Maribora ; zv. 49)
- **Računske knjige breškega rudarskega sodnika Egidija Leschendursta, 1580-1589 = Rechnungsbücher des Friesacher Bergrichters Gilg Leschendurst, 1580-1589** / Skitek, Vinko. - Maribor ; Klagenfurt am Wörthersee = Celovec ob Vrbskem jezeru : Pokrajinski arhiv : Kärntner Landesarchiv = Koroški deželni arhiv, 2022. – (Gradivo za zgodovino Koroške, ISSN 2738-4004 ; zv. 2) ISBN – 978-961-6507-99-8; COBISS.SI-ID-132638211
- **Gospodstvo Negova, kot ga slikajo arhivski viri** [Elektronski vir] / Mojca Horvat, 1973- ; [prevod v angleščino Nina Gostenčnik ; prevod v nemščino Mojca Horvat ; ilustracija in oblikovanje platnice Nuka Horvat ; fotografije Matej Kristovič, Mojca Horvat]. - Maribor : Pokrajinski arhiv, 2022. ISBN - 978-961-6507-65-3 ; COBISS.SI-ID - 129434883

V letu 2022 smo na področju sodelovanja v projektih in izdajanja publikacij ter člankov dosegli zastavljene cilje.

Informatizacija arhiva

Na področju informatizacije arhiva smo v letu 2022 usmerili aktivnosti v izvajanje podpore delovanja podatkovne baze SJAS, sistemov SIRAnet.si in Krpana, izvedli smo nadgradnje infrastrukture. Sodelavce smo seznanjali z novimi rešitvami in skušali upoštevati njihove želje in zahteve pri implementaciji računalniške strojne in programske opreme pri vsakdanjem delu.

Na področju informatizacije smo naredili korak naprej z digitalizacijo postopkov upravljanja z dokumentacijo, ki nastaja pri arhivskem strokovnem delu.

Izobraževanje zaposlenih

Izobraževanje se je v letu 2022 izvajalo s sodelovanjem na spletnih dogodkih, s katerimi so zaposleni pridobivali dodatna znanja na področju strokovne obdelave arhivskega gradiva in dela z informacijskimi sistemi.

Sklep

Strokovna komisija je v mnenju o ustreznosti programskih vsebin, skladnosti z zakonodajo ter posebnih programskih poudarkih zapisala, da so v Programu dela Pokrajinskega arhiva Maribor za leto 2022 zajete naloge, ki izhajajo iz 53. člena ZVDAGA, da so upoštevane prioritete pri izvajanju programa varstva arhivskega gradiva v letu 2022.

Ob pregledu opravljenega dela v letu 2022 lahko ocenimo, da so bili zastavljeni cilji doseženi, v nekaterih segmentih tudi preseženi. Ugotavljamo, da smo izpolnili tudi nekaj temeljnih ciljev strateškega programa in dolgoročno zastavljenih ciljev.

Natančnejši podatki o doseženih ciljih in rezultatih Pokrajinskega arhiva Maribor leto 2022 se nahajajo v prilogi Poslovnemu poročilu.

3. Sredstva za izvedbo programa

POROČILO ZA LETO 2022 – po dejanskem toku	Financirano	Realizirano
<ul style="list-style-type: none">- Vrednotenje dokumentarnega gradiva pri javnopравnih osebah, priprava pisnih navodil za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva, dajanje pojasnil v zvezi z dolžnostmi javnopравnih oseb glede dokumentarnega gradiva in arhivskega gradiva, izvajanje strokovnega nadzora in usposabljanje uslužbencev javnopравnih oseb, ki delajo z dokumentarnim gradivom, in delavcev ponudnikov storitev, ki opravljajo dela zajema, hrambe gradiva v digitalni obliki in spremljevalnih storitev.- Priprava dodatnih pisnih strokovnih tehničnih navodil iz 40. člena ZVDAGA javnopравnim osebam za odbiranje in izročanje arhivskega gradiva v digitalni obliki .- Evidentiranje in razglašanje zasebnega arhivskega gradiva pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb ter izvajanje strokovnega nadzora nad njimi.- Sodelovanje z lastniki zasebnega arhivskega gradiva, strokovno svetovanje.- Pridobivanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva.- Strokovno obdelovanje javnega in zasebnega arhivskega gradiva, ki je v arhivih, izdelovanje popisov, inventarjev, vodnikov in drugih pripomočkov za uporabo arhivskega gradiva in njihovo objavljanje ter objavljanje arhivskih virov.- Vrednotenje javnega dokumentarnega gradiva v arhivih, izločanje nepotrebne dokumentarnega gradiva in odbiranje arhivskega gradiva v arhivih ob strokovni obdelavi arhivskih fondov in zbirk.- Hranjenje in materialno varovanje arhivskega gradiva.- Vodenje evidenc javnega in zasebnega arhivskega gradiva.- Evidentiranje arhivskega gradiva, ki je v zamejstvu in se nanaša na Slovenijo in Slovence, dopolnjevanje lastnega gradiva z reprodukcijami tega gradiva ter izdelovanje vodnikov in drugih pripomočkov o arhivskem gradivu.- Dajanje arhivskega gradiva v uporabo, izdajanje prepisov oziroma kopij dokumentov ter potrdil na podlagi dokumentov.		

<ul style="list-style-type: none"> - Posredovanje kulturnih vrednot v zvezi z arhivskim gradivom. - Opravljanje raziskovalnih nalog na področju arhivistike, zgodovine in drugih ved, povezanih z arhivskim gradivom. - Druge strokovne in upravne naloge. 		
Skupaj:	88.449 EUR	106.154 EUR

4. Nedopustne ali nepričakovane posledice pri izvajanju programa dela

Z vidika delovanja zavoda, ne glede na v mnogih ozirih spremenjene zunanje okoliščine, ni bilo nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa v letu 2022.

Pomanjkanje depojskih kapacitet močno vpliva na znižano izvajanje prevzemov javnega arhivskega gradiva v arhiv.

5. Ocena uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let

Če leto 2022 primerjamo z doseženimi cilji preteklih let, lahko zapišemo, da nadaljujemo z uspešnim delom. Učinek izvajanja arhivske službe Pokrajinskega arhiva Maribor v letu 2022 ocenjujemo kot uspešen in v skladu s pričakovanji.

V prihodnje bi lahko, z več prostorskimi kapacitetami in dodatnim, nujno potrebnim kadrom, številne cilje presegle tudi za nekajkrat.

6. Ocena gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, kot jih je predpisalo pristojno ministrstvo

V okviru dogovorjenih sredstev MK RS smo ravnali gospodarno in racionalno ter sproti sprejemali ukrepe za izboljšanje učinkovitosti in kvalitete poslovanja. Prizadevali smo si, da smo v letu 2022 poslovali s skladu z zakonodajo in pri poslovanju upoštevali vse ukrepe, ki jih za poslovanje zakonodaja predpisuje.

7. Ocena delovanja sistema notranjega finančnega nadzora

V letu 2020 smo izvedli notranjo revizijo poslovanja za poslovno leto 2019. Notranjo revizijo poslovanja je izvedel zunanji izvajalec Državna revizija Vid Plohl s. p., Rabelčja vas 15e, 2250 Ptuj.

Revizija je potekala od oktobra do decembra 2020. Cilj preveritve je bil ugotoviti, ali obstoječi sistem notranjih kontrol na revidiranih področjih deluje učinkovito in zanesljivo ter ali zavod na teh področjih deluje v skladu z zakoni in internimi akti. Predmet revizije je zajemal pregled Bilance stanja na dan 31. 12. 2019 in Izkaza prihodkov nad odhodki za leto 2019, sestavljenega po načelu poslovnega dogodka. Pregledane so bile podlage za izkazana sredstva in za izkazane prihodke in odhodke (stroške) za leto 2019. Revizija je zajela pregled pomembnejših postavk.

Ugotovitve: Notranje kontrole na področju računovodskega poročanja so vzpostavljene na način, da je v večjem delu zagotovljeno ustrezno računovodsko poročanje.

Priporočila so namenjena izboljšanju poslovanja.

Priporočila: register OS in stanje v glavni knjigi naj se uskladijo, sprejmejo naj se računovodske usmeritve za oblikovanje popravkov terjatev in preverijo odprte postavke terjatev, preverijo naj se odprte postavke obveznosti, v obračunu DDPO naj se preveri postavka 6.1., pri pripravi stroškov naj se dosledno upošteva načelo nastanka poslovnega dogodka.

V letu 2022 smo na področju notranjega nadzora izvedli naslednje izboljšave:

- ažuriranje registra tveganja,
- Pravilnik o preprečevanju, odpravljanju in obvladovanju primerov nasilja, trpinčenja, nadlegovanja in drugih oblik psihosocialnega tveganja na delovnem mestu

- Pravilnik o prepovedi dela pod vplivom alkohola, drog in drugih prepovedanih substanc
- Načrt fizičnega varovanja objekta Glavni trg 7

8. Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi

Do razkoraka med zastavljenimi in doseženimi cilji je prišlo na področju evidentiranja arhivskega gradiva v tujini, kjer evidentiranja v Vojnem arhivu v Budimpešti ni bilo mogoče izvesti zaradi zaprtja čitalnice. Pri digitalizaciji arhivskega gradiva je bila digitalizacija izvedena v skladu s finančnimi sredstvi.

Aktivnosti ob izdajanju dodatnih pisnih strokovno tehničnih navodil, ki so bila planirana za leto 2022, so zahtevale veliko dodatnega izobraževanja in usklajevanja med informatiki in arhivisti.

V splošnem ocenjujemo, da so bili zastavljeni cilji doseženi, saj so bile izpadle dejavnosti nadomeščene z angažiranostjo pri nenačrtovanih dejavnostih.

9. Ocena učinkov poslovanja Pokrajinskega arhiva Maribor na druga področja

Pokrajinski arhiv Maribor opravlja javno službo in zato njegovo delovanje vpliva na lokalno in regionalno okolje. Pri svojem delu se povezuje z deležniki s svojega pristojnega območja, ki s pomočjo ohranjenega arhivskega gradiva ustvarjajo nove vsebine. Muzeji, galerije, knjižnice in vzgojno-izobraževalne ustanove iz arhivskega gradiva črpajo informacije in vsebine, ki jih uporabljajo pri svojem delu. Tako nastajajo nove vsebine, ki širši javnosti predstavljajo osebe, dogodke in podobe iz preteklosti.

Arhiv obiskujejo različni tipi uporabnikov – raziskovalci, učenci, dijaki in študentje ter uporabniki, ki overjene kopije dokumentov potrebujejo v upravno-pravne namene. Strokovni delavci zavoda obiskovalcem predstavljajo dejavnost arhiva in arhivske službe nasploh ter poudarjajo pomen ohranjanja arhivske kulturne dediščine.

V letu 2022 je bilo evidentiranih 1920 uporab arhivskega gradiva v znanstvenoraziskovalne namene ter 1839 zahtev za pridobitev podatkov iz arhivskega gradiva uporabnikov zaradi pravnega interesa. Arhiv je v letu 2022 obiskalo 33 šolskih in drugih skupin (1.304 ljudje). Izvedli smo predstavitvene učne ure, delavnice, tematske sprehode po mestu, ki so se nanašali na delovanje cehev in predstavitve arhivske dejavnosti z obiskom na šolah – t. i. Arhiv v kovčku.

10. Poročilo o porabi sredstev za investicijsko vzdrževanje, tekoče vzdrževanje in nakup opreme

Oprema in investicijsko vzdrževanje s sredstvi po odločbi MK RS: 156.417 EUR.

Oprema in investicijsko vzdrževanje s sredstvi iz drugih virov: 1.582.765 EUR

(presežek preteklih let 78.643 EUR , sredstva MOM 4.208 EUR, sredstva Visras-a 5.407 EUR, sredstva MK po odločbi za obnovo Muralista MS 1.494.507 EUR)

Po dejanskem toku

Zap.št.	Naziv opreme in vrsta inv. vzd. oz. investicije (po skupinah sredstev)	Vir sredstev		
		MK	Drugo	Skupaj
1.	Prezračevalni sistem Lunos, skladišče 30, Glavni trg 7	6.459		6.459
2.	Fasada dvoriščna stran-zunanja stran skladišča 30 v PAM, Glavni trg 7	7.385		7.385
3.	Sanacija zidu, skladišče 30, Glavni trg 7	4.330		4.330
4.	Optični bralnik Bookeyer5, Glavni trg 7	11.020		11.020
5.	Ozvočenje, razstavišče Archivum, Glavni trg 7	1.280		1.280

6.	Senčila za okna, razstavišče Archivum, Glavni trg 7	1.189		1.189
7.	Prezračevanje v razstavišču Archivum, Glavni trg 7	9.932		9.932
8.	Elektro inštalacije/groba montaža, razstavišče Archivum, Glavni trg 7	4.708		4.708
9.	Gradbena dela , razstavišče Archivum, Glavni trg 7	13.640		13.640
10.	Predelna stena, razstavišče Archivum, Glavni trg 7	7.729		7.729
11.	Ogrevanje, razstavišče Archivum, Glavni trg 7	6.658		6.658
12.	Implementacija strežnikov v PAM, Glavni trg 7	36.454		36.454
13.	Nadgradnja diskovnega sistema v PAM, Glavni trg 7	23.534		23.534
14.	Prenosni računalnik Lenovo Think/delno, Glavni trg 7	883	84	967
15.	Osební računalniki Lenovo, 3 kom, skener Codak, 1 kom, Glavni trg 7	6.480		6.480
16.	UPS baterija/delno, Glavni trg 7	416	39	455
17.	Videonadzor, Enota Ravne na Koroškem, Čečovje 12 a	1.012		1.012
18.	Razsvetljava v knjižnici v PAM, Glavni trg 7	3.308		3.308
19.	Klima naprave, 2 kom, računalniška soba, Glavni trg 7		2.845	2.845
20.	Polaganje keramike v prostorih-nova sprejemnica, Glavni trg 6		1.453	1.453
21.	Oprema-mizarska dela za novo sprejemnico, Glavni trg 6		36.980	36.980
22.	Električna napeljava v prostorih-nova sprejemnica, Glavni trg 6		4.209	4.209
23.	Požarni sistemi v prostorih-nova sprejemnica, Glavni trg 6		808	808
24.	Idejna zasnova in vodenje gradnje, razstavišče Archivum, Glavni trg 7		2.380	2.380
25.	Razstavna oprema za razstavišče Archivum, Glavni trg 7		24.568	24.568
26.	Alarmni sistemi v razstavišču Archivum-montaža, Glavni trg 7		664	664
27.	Elektrika v razstavišču Archivum-svetila in finomontaža, Glavni trg 7		5.790	5.790
28.	Razstavni panoji na dvorišču, Glavni trg 7		2.280	2.280
29.	Tiskalnik HP LaserJet Pro M 203, Glavni trg 7		214	214
30.	Aparat za nalepke, Glavni trg 7		335	335
31.	Telefon Samsung Galaxy S22 5G, Glavni trg 7		642	642
32.	Optični čitalnik, Glavni trg 7		76	76
33.	Videonadzor v razstavišču Archivum, dodatni 2 kameri, Glavni trg 7		583	583
34.	Videonadzor v razstavišču Archivum, montaža dodatnih 2 kamer, Glavni trg 7		356	356
35.	Obnova fasade-pročelje arhiva, Glavni trg 6	10.000	3.952	13.952
36.	Adaptacija objekta Muralist, Murska Sobota - Izdelava dokumentacije PIZ, IP, DGP in PZI Muralist, Murska Sobota		1.494.507	1.494.507

	<ul style="list-style-type: none"> - Izvedba Javnega naročila in svetovanje-Muralist, Murska Sobota - Varnostni načrt-Muralist, Murska Sobota - Gradbena dela (od 1. do 7. začasne situacije)-Muralist, Murska Sobota - Izvajanje gradbenega nadzora-Muralist, Murska Sobota - Izvajanje super nadzora-Muralist, Murska Sobota 			
	SKUPAJ:	156.417	1.582.765	1.739.182

Maribor: 14. 2. 2023

Direktorica:

Mag. Nina Gostenčnik

Priloga 1: Poročilo o delu Pokrajinskega arhiva Maribor za leto 2022